

CRNA GORA

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

Broj: 0102-2616/1

Podgorica, 07.05.2020. god.

TEL: +382 (0)20 406-700

FAX: +382 (0)20 406-702

E-MAIL: ekip@ekip.me

www.ekip.me

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, na osnovu člana 11 stav 1 tačka 18, člana 14 stav 5, člana 32, čl. 63–79, Zakona o elektronskim komunikacijama („Sl. list Crne Gore“ br. 40/13, 56/13 i 2/17), Odluke o relevantnim tržištima usluga koja su predmet provjere ispunjenosti Testa tri kriterijuma sa ciljem dokazivanja opravdanosti dalje primjene prethodne regulacije („Sl. list Crne Gore“, br. 031/19 od 03.06.2019. godine) i člana 161 Zakona o upravnom postupku („Sl. list Crne Gore“, broj 056/14, 020/15 i 037/17), uz pribavljeno mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije broj: 02–378/2 od 28.05.2019. godine o osnovanosti pokretanja drugog kruga analiza i mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije broj: 01–378/8 od 05.11.2019. godine na Testove tri kriterijuma, mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije broj: 01–122/3 od 27.02.2020. godine na nacrtu analiza tržišta i Odluke o usvajanju analiza relevantnih tržišta („Sl. list Crne Gore“ br. 029/20 od 06.04.2020. godine), nakon sprovedenog postupka analize na relevantnom maloprodajnom tržištu pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizika i pravna lica i određivanja regulatornih obaveza operatoru sa značajnom tržišnom snagom na pomenutom relevantnom tržištu, na sjednici Savjeta održanoj dana 07.05.2020. godine, donijela je

RJEŠENJE

1. Privredno društvo, operator elektronskih komunikacija **Crnogorski Telekom a.d. Podgorica**, određuje se za operatora sa značajnom tržišnom snagom na relevantnom tržištu "Maloprodajno tržište pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravna lica".
2. Operatoru iz stava 1 dispozitiva ovog rješenja određuju se sljedeće regulatorne obaveze za:

Obaveze na veleprodajnom nivou:

- 2.1 Obaveza mogućnosti izbora/predizbora operatora
  - a. Obaveza objavljivanja podataka;
  - b. Obaveza obezbjeđivanja nediskriminatornosti;
  - c. Obaveza kontrole cijena i troškovno računovodstvo;
  - d. Obaveza odvojenog vođenja računovodstvenih evidencija.

- 2.2. Obaveza iznajmljivanja linija na veleprodajnom nivou
  - a. Obaveza objavljivanja podataka;
  - b. Obaveza obezbjeđivanja nediskriminatornosti;
  - c. Obaveza kontrole cijena i troškovno računovodstvo;
  - d. Obaveza odvojenog vođenja računovodstvenih evidencija.

Obaveze na maloprodajnom nivou:

- 2.3. Obaveza odvojenog vođenja računovodstvenih evidencija.
- 2.4. Obaveza regulacije cijena maloprodajnih usluga:
  - a. Zabrana obračunavanja previsokih cijena;
  - b. Zabrana ometanja ulaska na tržište;
  - c. Zabrana ograničavanja konkurencije određivanjem preniskih cijena;
  - d. Zabrana davanje neopravdanih prednosti određenom krajnjem korisniku;
  - e. Zabrana neosnovanog povezivanja određenih usluga.

3. Način, uslovi i rokovi sprovođenja regulatornih obaveza iz stav 2 dispozitiva ovog rješenja propisani su dokumentom Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost "Analiza tržišta pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravna lica-maloprodajni nivo" (u daljem tekstu:Dokument), koji je u cjelosti sastavni dio ovog rješenja, a operator iz stava 1 ovog rješenja dužan je u potpunosti izvršavati sve određene mu regulatorne obaveze.
4. Danom ispunjenja obaveza iz stava 2 i 3 dispozitiva ovog rješenja prestaje da važi rješenje Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost br. 0102-5719/1 od 19.11.2013. godine.
5. Ovo rješenje stupa na snagu danom uručenja operatoru iz stava 1 dispozitiva ovog rješenja.
6. Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku.

O B R A Z L O Ž E N J E

Zakonom o elektronskim komunikacijama ("Sl.list Crne Gore br. 40/13, 56/13 i 2/17) (u daljem tekstu: Zakon) , članom 11 tačka 18 i 19 propisana je, između ostalih, nadležnost Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (u daljem tekstu: Agencija) da vrši nadzor tržišta, utvrđuje operatore sa značajnom tržišnom snagom i preduzima preventivne mjere za spriječavanje negativnih efekata značajne tržišne snage operatora. Članom 14 Zakona je utvrđena je u konkretnom slučaju nadležnost Savjeta Agencije za donošenje ovakvih odluka.

U cilju obezbjeđenja konkurencije na tržištu elektronskih komunikacija prema Zakonu u Poglavlju VI (članovi 63 – 80) definisan je postupak analize tržišta usluga elektronskih komunikacija, određivanja i analize relevantnih tržišta, određivanje operatora sa značajnom

snagom i određivanje obaveza, kao i skup obaveza koje se mogu naložiti operatoru sa značajnom tržišnom snagom. Osnovni cilj postupka analize tržišta je utvrđivanje efikasnosti tržišne konkurencije na tom tržištu, tj. postojanje jednog ili više operatora koji imaju značajnu ili zajedničku značajnu tržišnu snagu na relevantnom tržištu. Na osnovu rezultata sprovedene analize ili Testa tri kriterijuma određuju se, zadržavaju, mijenjaju ili ukidaju mjere iz članova 71 do 78 Zakona o elektronskim komunikacijama, pri čemu Agencija uzima u obzir načelo racionalnosti i proporcionalnosti, uz obrazloženje naređenih mjera.

Agencija, shodno članu 64 stav 3 Zakona, vrši analizu relevantnih tržišta i utvrđivanje značajne tržišne snage, uzimajući u obzir preporuke, mišljenja i smjernice odgovarajućih organa i organizacija Evropske Unije, odnosno drugih relevantnih međunarodnih organa ili organizacija.

Agencija je u skladu sa Preporukom Evropske komisije (2014/10/EU) od 09.10.2014. godine o relevantnim tržištima u sektoru elektronskih komunikacija koja su podložna prethodnoj regulaciji usvojila Odluku o relevantnim tržištima ("Sl.list Crne Gore, broj 2/2017) kojom je utvrdila listu od četiri relevantna tržišta usluga. Na osnovu ove odluke Agencija je sprovedla postupak analize relevantnih tržišta koja su podložna prethodnoj regulaciji, s obzirom da su na istim istovremeno zadovoljeni svi uslovi iz Testa tri kriterijuma.

Kako je tačkom 3. pomenute Odluke predviđena mogućnost da Agencija proširi listu relevantnih tržišta nakon sprovedenog Testa tri kriterijuma, u skladu sa članom 65. stav 3 Zakona, Agencija je usvojila Odluku o relevantnim tržištima usluga koja su predmet provjere ispunjenosti Testa tri kriterijuma sa ciljem dokazivanja opravdanosti dalje primjene prethodne regulacije ("Sl. list Crne Gore", br. 031/19 od 03.06.2019.godine) sa listom od pet relevantnih tržišta usluga na kojima su ranije sprovedenim analizama utvđeni operatori sa značajnom tržišnom snagom i propisane regulatorne obaveze. Na predmetnim relevantnim tržištima je neophodno provjeriti ispunjenost uslova iz Testa tri kriterijuma kao preduslova za sprovedenje postupka analize i dokazivanja opravdanosti prethodne regulacije.

Shodno članu 65 Zakona, Agencija je dužna da, u postupku utvrđivanja relevantnih tržišta, sarađuje sa organom nadležnim za zaštitu konkurencije. Agencija je pribavila pozitivno mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije broj 02-378/2 od 28.05.2019. godine kojim je iskazana saglasnost na predloženi tekst Odluke.

U postupku određivanja relevantnog tržišta, Agencija je utvrdila relevantno tržište usluga i relevantno geografsko tržište. Agencija je utvrdila da Maloprodajno tržište pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizika i pravna lica obuhvata slijedeće usluge:

1. usluga pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravna lica koja se pruža putem POTS priključka, nezavisno od toga da li se navedeni pristup nudi samostalno ili kao sastavni dio paketa usluga.
2. usluga pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravna lica koja se pruža putem ISDN priključka, nezavisno od toga da li se navedeni pristup nudi samostalno ili kao sastavni dio paketa usluga.
3. usluga pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravna lica koja se pruža putem IP internet protokola (IP), nezavisno da li se nudi samostalno ili kao sastavni dio paketa usluga;

4. usluga pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravna lica koja se pruža putem kablovskih mreža, nezavisno da li se samostalno ili kao sastavni dio paketa usluga;
5. usluga pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravna lica koja se pruža putem bežičnih tehnologija u fiksnoj mreži, nezavisno da li se nudi samostalno ili kao sastavni dio paketa usluga.

Agencija je odredila da je relevantno tržište u geografskoj dimenziji cijela teritorija Crne Gore.

S obzirom da relevantno Veleprodajno tržište poziva koji potiču (originiraju) iz javne fiksne telefonske mreže nije sadržano u listi tržišta Odluke Agencije o relevantnim tržištima („Sl.list Crne Gore“, broj 2/2017) potrebno je dokazati, u skladu sa Odlukom o relevantnim tržištima usluga koja su predmet provjere ispunjenosti Testa tri kriterijuma sa ciljem dokazivanja opravdanosti dalje primjene prethodne regulacije („Sl. list Crne Gore“, br. 031/19 od 03.06.2019. godine) odnosno ispunjenost sljedeća tri kriterijuma, i to:

- 1) postojanje snažnih i trajnih barijera za ulazak na tržište, strukturne, pravne i regulatorne prirode;
- 2) struktura tržišta ne pokazuje tendencije razvoja efikasne tržišne konkurencije u odgovarajućem vremenskom periodu, ne dužem od tri godine;
- 3) primjena propisa kojima se uređuje zaštita konkurencije ne obezbjeđuje efikasno otklanjanje nedostataka na tržištu.

Agencija je pripremila upitnik koji se odnosi na tržište pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravna lica, kojim su specificirani tehnički, statistički, operativni i finansijski podaci koji se odnose na period od poslednje tri godine tj. od 2016. do 2018. godine (na polugodišnjoj osnovi) neophodni za sprovođenje postupka definisanja tržišta i sprovođenja testa tri kriterijuma. Upitnici su dostavljeni operatorima na popunjavanje.

Nakon prijema popunjenih Upitnika, Agencija je otpočela sprovođenje provjere Testa tri kriterijuma na Maloprodajnom tržištu pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizika i pravna lica. Osim podataka iz upitnika Agencija je koristila i podatke koji su joj na raspolaganju, a koje operatori u okviru redovnih izvještaja dostavljaju Agenciji.

Agencija je dokazala da je Test tri kriterijuma, shodno članu 65 Zakona, zadovoljen na Maloprodajnom tržištu pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravna lica, te da je ,stoga, ovo tržište podložno prethodnoj (*ex-ante*) regulaciji.

Nakon što je Savjet Agencije usvojio Nacrt teksto Testa Tri kriterijuma za relevantna tržišta među kojima je i Test tri kriterijuma za Maloprodajno tržište pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizička i pravna lica, isti su dostavljeni dana 20.09. 2019.godine Agenciji za zaštitu konkurencije i operatorima da dostave svoje komentare i sugestije najkasnije do 21.10.2019.godine, kada je završen javni konsultativni postupak.

Crnogorski Telekom je 21.10.2019.godine dostavio komentare na Testove Tri kriterijuma za relevantna tržišta. Ostali operatori elektronskih komunikacija nijesu uzeli učešća u javnom konsultativnom postupku. Agencija za zaštitu konkurencije je aktom broj: 01-378/8 od

05.11.2019.godine obavijestila Agenciju da je saglasna sa predloženim tekstovima Testa tri kriterijuma na relevantnim tržištima među kojima i za Maloprodajno tržište pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizika i pravna lica.

Savjet Agencije je verifikovao odgovore Agencije na komentare Crnogorskog Telekoma na sjednici održanoj 14.11.2019.godine i usvojio konačne tekstove Testova tri kriterijuma na relevantnim tržištima. Isti su objavljeni na internet stranicama Agencije.

Agencija je, nakon sprovedenog procesa javnih konsultacija u vezi sa dokumentima koji su sadržali segmente Definicije relevantnih tržišta i Testove tri kriterijuma, pristupila sprovođenju postupka analiza predmetnih relevantnih tržišta.

Agencija je u postupku analize tržišta na osnovu određenih kriterijuma iz člana 68 stav 1 Zakona, utvrdila da je operator iz stava 1 dispozitiva ovog rješenja operator sa značajnom tržišnom snagom na relevantnom tržištu "Maloprodajno tržište pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji za fizika i pravna lica".

Nadalje, na osnovu prepreka u razvoju tržišne konkurencije koje se mogu pojaviti na relevantnom tržištu, Agencija je Crnogorskom Telekom-u odredila sledeće regulatorne obaveze:

Obaveze na veleprodajnom nivou:

- Obaveza mogućnosti izbora/predizbora operatora
  - a. Obaveza objavljivanja podataka;
  - b. Obaveza obezbeđivanja nediskriminatornosti;
  - c. Obaveza kontrole cijena i troškovno računovodstvo;
  - d. Obaveza odvojenog vođenja računovodstvenih evidencija.
- Obaveza iznajmljivanja linija na veleprodajnom nivou
  - a. Obaveza objavljivanja podataka;
  - b. Obaveza obezbeđivanja nediskriminatornosti;
  - c. Obaveza kontrole cijena i troškovno računovodstvo;
  - d. Obaveza odvojenog vođenja računovodstvenih evidencija.

Obaveze na maloprodajnom nivou:

- Obaveza odvojenog vođenja računovodstvenih evidencija.
- Obaveza regulacije cijena maloprodajnih usluga:
  - a. Zabrana obračunavanja previsokih cijena;
  - b. Zabrana ometanja ulaska na tržište;
  - c. Zabrana ograničavanja konkurencije određivanjem preniskih cijena;
  - d. Zabrana davanje neopravdanih prednosti određenom krajnjem korisniku;

e. Zabrana neosnovano povezivanja određenih usluga.

Navedene mjere naložene su uz primjenu načela proporcionalnosti i racionalnosti shodno članu 69 stav 3 Zakona.

Po okončanom postupku analize relevantnih tržišta i pripreme predloga regulatornih obaveza operatorima sa značajnom tržišnom snagom, Agencija je u otvorenom javnom konsultativnom postupku omogućila svim zainteresovanim stranama da najkasnije do 15.02.2020. godine dostave komentare, sugestije i primjedbe na analize relevantnih tržišta. Crnogorski Telekom je jedini participirao u ovoj fazi javnih konsultacija. Takođe, Agencija za zaštitu konkurencije je dostavila izjašnjenje i mišljenje br:01-122/3 od 27.02.2020.godine na dostavljene nacрте analiza relevantnih tržišta kojim ističe da je u potpunosti saglasna, u okviru svojih nadležnosti, sa predloženim tekstom nacрта dostavljenih akata.

Savjet Agencije je na sjednici održanoj 26.03.2020. godine usvojio dokument Odgovori na komentare Crnogorskog Telekoma na nacrt Analize maloprodajnog tržišta pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji, za fizička i pravna lica, kao i Odluku o usvajanju analiza relevantnih tržišta ("Sl. list Crne Gore", br.029/20 od 06.04.2020.godine). Isti su objavljeni na internet stranicama Agencije.

Tačkom 3 pomenute Odluke o usvajanju analiza relevantnih tržišta predviđeno je da Agencija, nakon stupanja na snagu iste, donese rješenja za svako relevantno tržište kojim će proglasiti operatore sa značajnom tržišnom snagom na konkretnom relevantnom tržištu i nametnuti im predložene mjere iz analize.

S tim u vezi, Agencija je dostavila nacrt rješenja operatoru elektronskih komunikacija Crnogorski Telekom a.d. Podgorica kako bi u skladu sa članom 105 i 111 Zakona o upravnom postupku kao prvostepeni organ, utvrdila sve odlučne činjenice i okolnosti, odnosno kako bi ovaj operator kao stranka u postupku dao pisanu izjavu o istom.

Crnogorski Telekom je dopisom broj 07/6569 od 04.05.2020. godine u svom integralnom izjašnjenju o nacrtima rješenja o utvrđivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom ponovio svoje ranije iskazane primjedbe, sugestije i komentare u javnom konsultativnom dokumentu povodom Nacrta analiza relevantnih tržišta. Odgovori Agencije koji sadže detaljnu obradu navedenih komentara te razloge prihvatanja, odnosno neprihvatanja istih sadržani su kroz Listu komentara operatora kao prilog Dokumentu iz tačke 3 dispozitiva ovog rješenja.

Operator iz stava 1 dispozitiva ovog rješenja obavezan je izvršavati sve regulatorne obaveze na način, pod uslovima i u rokovima kako je propisano u Dokumentu iz tačke 3 dispozitiva ovog rješenja.

Rješenje Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost br. 0102-5719/1 od 19.11.2013. godine, koje je Agencija donijela u postupku analize predmetnog relevantnog tržišta, prestaje da važi danom ispunjenja obaveza iz stava 2 i 3 dispozitiva ovog rješenja.

Ovo rješenje stupa na snagu danom uručenja operatoru iz stava 1 dispozitiva ovog rješenja.

Shodno gore navedenom, odlučeno je kao u izreci rješenja.

PRAVNA POUKA

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena već se u roku od 20 dana od dana njenog prijema može pokrenuti upravni spor kod Upravnog suda Crne Gore.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Branko Kovijanić

